

Faculty of Cognitive Science and Human Development

**PERSEPSI PELAJAR TAHUN AKHIR PEMBANGUNAN MANUSIA
TERHADAP PEMBELAJARAN SECARA *ONLINE* DI UNIVERSITI
MALAYSIA SARAWAK.**

Abdul Shyukur bin Mat Saman

LB
1028.5
A136
2003

**Kota Samarahan
2003**

UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK
BORANG PENGESAHAN STATUS TESIS

JUDUL: Persepsi Pelajar Tahun Akhir Pembangunan Manusia
Terhadap Pembelajaran Secara Online Di Universiti
Malaysia Sarawak.

SESI PENGAJIAN: November 2000

Saya Abdul Shukur Mat Semen

Mengaku membenarkan tesis ini disimpan di Pusat Maklumat Akademik, Universiti Malaysia Sarawak dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut:

1. Tesis adalah milik Universiti Malaysia Sarawak.
2. Pusat Maklumat Akademik, Universiti Malaysia Sarawak dibenarkan membuat salinan untuk tujuan pengajian sahaja.
3. Pusat Maklumat Akademik, Universiti Malaysia Sarawak dibenarkan membuat pendigitan untuk membangunkan Pangkalan Data Kandungan Tempatan.
4. Pusat Maklumat Akademik, Universiti Malaysia Sarawak dibenarkan membuat salinan tesis ini sebagai bahan pertukaran antara institusi pengajian tinggi.
5. ** sila tandakan (✓)

☐

SULIT

(mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan seperti termaktub di dalam AKTA RAHSIA 1972)

☐

TERHAD

(mengandungi maklumat Terhad yang telah ditentukan oleh organisasi/badan di mana penyelidikan dijalankan)

☐

TIDAK TERHAD

Disahkan oleh

(TANDATANGAN PENULIS)

(TANDATANGAN PENYELIA)

Alamat Tetap:

No. 7, KAMPUNG MECACA,
BECAU, 27000
LUKAS LIPIS, PAHANG

Tarikh: 10/12/03

Tarikh: 17/12/03

P.KHIDMAT MAKLUMAT AKADEMIK
UNIMAS

0000120204

PERSEPSI PELAJAR TAJIUN AKHIR PEMBANGUNAN MANUSIA TERHADAP
PEMBELAJARAN SECARA *ONLINE* DI UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK.

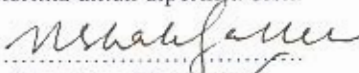
Oleh

Abdul Shyukur bin Mat Saman

Projek ini merupakan salah satu keperluan untuk Ijazah Sarjana Muda dengan Kepujian
Pembangunan Sumber Manusia Fakulti Sains Kognitif dan Pembangunan Manusia,
Universiti Malaysia Sarawak.

Projek bertajuk 'Persepsi Pelajar Tahun Akhir Pembangunan Manusia Terhadap Pembelajaran Secara *Online* di Universiti Malaysia Sarawak' telah disediakan oleh Abdul Shyukur bin Mat Saman dan telah diserahkan kepada Fakulti Sains Kognitif dan Pembangunan Manusia sebagai memenuhi syarat untuk Ijazah Sarjana Muda dengan Kepujian Pembangunan Sumber Manusia.

Diterima untuk diperiksa oleh:

.....
(Puan Noor Shah Salleh)

Tarikh:

17/12/03
.....

Kandungan.

Penghargaan	i
Abstrak	ii
Abstract	iii
Senarai Jadual	iv
Senarai Gambarajah	v
BAB 1. PENDAHULUAN	
1.1 Pengenalan	1-2
1.2 Kenyataan Masalah	2-3
1.3 Objektif Kajian	
1.3.1 Objektif Umum	3
1.3.2 Objektif Khusus	3
1.4 Kerangka Konseptual	4
1.5 Hipotesis Kajian	5
1.6 Definisi Istilah	
1.6.1 Definisi Persepsi	5
1.6.2 Definisi Komputer	5-6
1.6.3 Definisi Pembelajaran	6
1.6.4 Definisi Online	6
1.6.5 Definisi Sikap	6-7
1.6.6 Definisi Pelajar	7
1.6.7 Definisi Pengajar	7-8
1.6.8 Definisi Kemahiran	8
1.6.9 Definisi Kemudahan	8
1.7 Kepentingan Kajian	8
1.8 Batasan Kajian	8
1.9 Kesimpulan	9
BAB 11. SOROTON KAJIAN LEPAS	
2.1 Pendahuluan	10
2.2 Teori Pengajaran dan Pembelajaran	10-11
2.2.1 Teori Tingkahlaku	11-12
2.3 Konsep Pembelajaran Secara Online	12
2.4 Konsep Sikap Pelajar	12-13
2.5 Konsep Sikap Tenaga Pengajar	13-14
2.6 Konsep Kemahiran yang Diperlukan oleh Para Pelajar	14-15
2.7 Faktor Jantina Dalam Pembelajaran Secara Online	15
2.8 Konsep Kemudahan yang Ditawarkan oleh Fakulti	15
2.9 Kesimpulan	15
BAB 111. METODOLOGI	
3.1 Pengenalan	16
3.2 Rekabentuk Kajian	16
3.3 Populasi	16
3.4 Persampelan	16-17

3.5 Alat Pengukuran	
3.5.1 Bahagian A	17
3.5.2 Bahagian B	17
3.5.3 Bahagian C	18
3.6 Pengumpulan Data	18
3.7 Analisis Data	18
3.8 Kesimpulan	18

BAB IV. HASIL DAPATAN DAN PERBINCANGAN

4.1 Pengenalan	19
4.2 Maklum Balas Borang Soal Selidik	19-20
4.3 Keputusan Ujian Hipotesis	20-23
4.4 Ringkasan Keputusan Ujian Hipotesis	24
4.5 Perbincangan	24-26
4.6 Kesimpulan.	26

BAB V. RUMUSAN DAN CADANGAN

5.1 Pengenalan	27
5.2 Rumusan	27-28
5.3 Cadangan	
5.3.1 Pihak Pelajar	28
5.3.2 Pihak Tenaga Pengajar	28
5.3.3 Pihak Fakulti	28
5.3.4 Pengkaji Akan Datang	28
5.4 Penutup	29

BIBLIOGRAFI	30-32

LAMPIRAN.

Penghargaan / ACKNOWLEDGMENT.

Saya bersyukur ke hadrat Ilahi, kerana dengan limpah kurniaNya dapat juga saya menyiapkan projek tahun akhir ini dengan jayanya.

Jutaan terima kasih diucapkan kepada Puan Noorshah Salleh merangkap penyelia projek ini kerana banyak membantu dan banyak memberi tunjuk ajar yang telah diberikan sepanjang menyiapkan projek ini. Tidak lupa terima kasih ini ditujukan kepada semua pensyarah dan staf sokongan Fakulti Sains Kognitif dan Pembangunan Manusia yang turut menyumbangkan sokongan dalam terhasilnya projek ini.

Buat rakan-rakan seperjuangan, jasa kalian tidak akan dilupakan kerana turut membantu dalam projek tahun akhir ini dari segi bahan sokongan, motivasi dan tunjuk ajar yang sungguh bermakna.

Akhir sekali, terima kasih diucapkan kepada yang terlibat secara langsung atau tidak dalam menjayakan projek tahun akhir ini.

Semoga jasa kalian akan diberkati oleh Allah.

ABSTRAK.

PERSEPSI PELAJAR TAHUN AKHIR PEMBANGUNAN MANUSIA TERHADAP PEMBELAJARAN SECARA *ONLINE* DI UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK.

Abdul Shyukur bin Mat Saman

Kajian ini bertujuan untuk melihat persepsi pelajar terhadap pembelajaran secara *online* di Universiti Malaysia Sarawak. Ia adalah untuk menentukan faktor-faktor yang dapat mempengaruhi persepsi pelajar terhadap pembelajaran secara *online* dalam organisasi ini. Untuk tujuan ini, kajian ini melibatkan responden yang terdiri daripada pelajar tahun akhir dari Pembangunan Manusia. Seramai 50 orang responden telah dipilih secara rawak yang mewakili daripada 119 orang populasi. Kaedah yang digunakan dalam kajian ini adalah dengan menggunakan borang soal selidik yang diedarkan kepada responden secara terus. Soalan-soalan dalam borang soal selidik ini boleh dibahagikan kepada tiga bahagian iaitu, bahagian A, bahagian B dan bahagian C. Kaedah yang digunakan untuk penganalisaan data ialah kaedah deskriptif dan kaedah inferensi. Kaedah statistik deskriptif digunakan untuk mengukur taburan latar belakang responden. Kaedah statistik inferensi pula digunakan untuk menguji ujian korelasi pearson, ujian-t dan ujian anova sehala. Ia digunakan untuk menguji hipotesis nul kajian yang telah dibentuk. Keputusan yang diperolehi menunjukkan faktor-faktor seperti sikap pelajar, kemahiran pelajar, kemudahan yang disediakan oleh pihak fakulti dan sikap tenaga pengajar dapat mempengaruhi persepsi pelajar terhadap pembelajaran secara *online*. Ini dapat dibuktikan terdapatnya perhubungan yang signifikan antara pembolehubah-pembolehubah yang telah dibuat ujian. Walaubagaimanapun faktor-faktor demografi dalam kajian ini menunjukkan, tiada perbezaan yang signifikan dengan persepsi pelajar terhadap pembelajaran secara *online*.

ABSTRACT

THE FINAL YEAR STUDENT PERCEPTION OF HUMAN RESOURCE TO ONLINE LEARNING AT UNIVERSITY MALAYSIA SARAWAK

Abdul Shyukur bin Mat Saman

The purpose of this research is to examine the final year student perception of human resource to online learning at University Malaysia Sarawak. It is also to determine the factors that helped in influencing the final year student perception to online learning in organization. As that, the study involved the respondent from final year of human resource at UNIMAS. A total of 50 respondent were selected as a sample from 119 population. The method used in this study was by distribute questionnaires to the respondent. The questionnaire divided into three categories, categories A, categories B and categories C. The statistic descriptive was used to measured the distribution of the respondent background. Meanwhile, the inferens statistic was used to tested the nol-hypothesis in this study. The method included Pearson Correlation, t-test and one-way ANOVA. From the result it show that factor such as the student attitude, skill, infrustructur and lecture attitude influenced in final year student perception of human resource to online learning at UNIMAS. The reason was followed with a significant relationship the final year student perception of human resource at UNIMAS. However, the study did not shows the difference an relationship between demographic factors with the final year student perception of human resource to online kearning at University Malaysia Sarawak.

Jadual 1. Taburan berdasarkan jantina.	19
Jadual 2. Analisis kemudahan internet di tempat kediaman.	19
Jadual 3. Taburan berdasarkan tempat kediaman.	20
Jadual 4. keputusan Ujian-t berdasarkan jantina.	20
Jadual 5. Keputusan Ujian-t bagi responden yang mempunyai kemudahan internet.	21
Jadual 6. Keputusan ujian Anova bagi lokasi kediaman.	21
Jadual 7. Keputusan ujian Korelasi antara sikap pelajar dengan pembelajaran secara <i>online</i> .	22
Jadual 8. Keputusan ujian Korelasi antara kemahiran pelajar dengan pembelajaran secara <i>online</i> .	22
Jadual 9. Keputusan ujian Korelasi antara kemudahan yang disediakan oleh pihak fakulti dengan pembelajaran secara <i>online</i> .	23
Jadual 10. Keputusan ujian Korelasi antara persepsi pelajar terhadap sikap tenaga pengajar dengan pembelajaran secara <i>online</i> .	23
Jadual 11. Ringkasan Hasil Keputusan Ujian.	24

SENARAI GAMBARAJAH

MUKA SURAT

Rajah 1
Kerangka konseptual Kajian

4

Bab 1

Pendahuluan.

1.1 Pengenalan.

Kewujudan pembelajaran secara elektronik adalah ekoran daripada perkembangan pendidikan jarak jauh dan disokong kuat oleh perkembangan teknologi komputer dan rangkaian. Pembelajaran secara elektronik telah menggunakan konsep pendidikan jarak jauh secara lebih terbuka dengan mengeksploitasi keupayaan web, multimedia, dan rangkaian. Aspek pengurusan pelajar, pengurusan bahan pengajaran dan pentaksiran dijalankan menerusi elektronik. Di atas kebolehan itu, pembelajaran secara elektronik mula digunakan untuk pelajar yang lebih dikenali sebagai pembelajaran secara *online* (*online learning*).

Untuk melaksanakan pembelajaran secara elektronik, kemahiran teknologi dikalangan pendidik dan pentadbir pendidikan adalah diperlukan. Bagi pendidik, kemahiran terhadap proses menyampaikan maklumat melalui hubungan interaksi elektronik merupakan sebahagian daripada keperluan infrastruktur (Bousier, 2000) pembelajaran secara elektronik. Kemahiran ini termasuklah kemahiran membina perisian kursus yang interaktif kerana ia menjadi nadi kepada pengajaran dan pembelajaran.

Pelajar boleh berinteraksi dengan bahan kursus pada bila-bila masa, mengikut tahap dan keupayaan masing-masing tanpa kekangan masa dan tempat (Trentin, F, 2000). Pensyarah, guru, tutor dan pelajar boleh berinteraksi pada bila-bila masa melalui kemudahan elektronik. Perkembangan teknologi multimedia, rangkaian, Internet dan perisian pengurusan pendidikan telah mendorong institusi pendidikan tinggi di negara maju menggunakan kaedah pembelajaran secara elektronik sebagai membaiki pendidikan jarak jauh, bahkan digunakan juga untuk menguruskan kursus pelajar sepenuh masa (Firdyiwiek, 1999).

Kemajuan yang begitu pesat dalam bidang teknologi elektronik, satelit, telekomunikasi dan teknologi maklumat membolehkan seseorang itu menyampaikan, mengumpul, menyalurkan, menyebarkan, mengurus, memproses atau menyimpan pelbagai jenis maklumat dengan cepat dan mudah. E-mel, World Wide Web, teknologi digital, Internet, CD-Rom dan bahan multimedia interaktif menjadi alat atau kemudahan baru dalam sistem pendidikan bersifat bestari.

Menurut Tengku Azzman (1998), terdapat tiga sebab utama mengapa komputer diperlukan dalam pendidikan. Pertama, banyak maklumat yang boleh dicapai daripada komputer tidak boleh dilakukan oleh manusia itu sendiri. Kedua, kemampuan mengutip dan menyimpan maklumat serta pengetahuan hanya dapat dikelolakan dengan cekap oleh komputer. Ketiga, maklumat yang dan pengetahuan menjadi kunci untuk iktihar dalam kehidupan manusia, terutamanya untuk pelajar itu sendiri.

Memang tidak dapat dinafikan bahawa komputer mampu menyumbang kepada proses pendidikan dalam pelbagai bentuk yang lain, sumbangan komputer adalah berkait rapat dengan kemahiran, pengetahuan, dan komitmen pengguna itu sendiri. Oleh itu, kebolehan dan kemampuan menggunakan komputer dengan cekap dan berkesan dapat membantu pelajar dalam proses pengajaran dan pembelajaran.

Sehubungan dengan itu Universiti Malaysia Sarawak (UNIMAS) telah mengambil inisiatif melalui penubuhan Unit E-Learning pada tahun 2002 yang mana unit ini memainkan peranan yang penting di dalam pembangunan pembelajaran menggunakan teknologi iaitu memperkenalkan pembelajaran secara *online* kepada semua ahli akademiknya.

Cara yang paling popular yang digunakan dalam pembelajaran secara *online* di kalangan para pelajar pada masa kini ialah penggunaan e-mail (Mail Elektronik), laman web (www), Internet Relay Chat (IRC), Kumpulan Diskusi dan Berita dan sebagainya. Sebagai contoh, melalui penggunaan e-mail setiap pelajar akan mempunyai alamat mereka sendiri bagi memudahkan pensyarah ataupun rakan pelajar yang lain bertukar-tukar nota pelajaran, sesi soal-jawab, masalah yang dihadapi mengenai matapelajaran dan sebagainya.

1.2 Kenyataan Masalah.

Untuk memperkayakan maklumat, generasi pelajar tidak seharusnya bergantung kepada buku atau nota yang dibekalkan dan bahan-bahan yang disediakan oleh pensyarah semata-mata, tetapi kemahiran mencari maklumat dengan sendiri daripada penggunaan komputer perlu dititikberatkan. Penguasaan sepenuhnya kemahiran menggunakan komputer adalah asas dalam usaha menguasai kemahiran teknologi komunikasi dan maklumat.

Penggunaan komputer pada masa sekarang begitu meluas sekali. Kepada sesiapa yang masih tidak tahu menggunakan komputer amatlah merugikan diri mereka sendiri. Lebih-lebih lagi jika mereka tergolong dalam golongan pelajar. Pada masa kini banyak maklumat dan segala kerja banyak berpanduan atau berasaskan kepada penggunaan komputer.

Banyak pelajar yang beranggapan komputer merupakan aset penting dalam melancarkan lagi proses pembelajaran mereka. Dengan menggunakan komputer segala masalah akan dapat diselesaikan dengan lebih cepat dan berkesan. Namun begitu, permasalahannya sekarang ialah masalah yang sering dihadapi oleh para pelajar ialah masalah 'server down' atau sistem tergendala yang sering menghantui para pelajar semasa mereka melayari internet atau komputer. Tech Encyclopedia (1997), mendefinisikan *online* sebagai sesuatu yang boleh dihubungkan kepada perkhidmatan komputer seperti e-mail dan internet. Bersesuaian dengan definisi di atas para pelajar akan mengalami kesukaran untuk meneruskan sesi pembelajaran dengan lebih baik jika komputer yang sedang digunakan mengalami masalah sistem tergendala (server down).

Selain itu, faktor-faktor lain yang boleh mempengaruhi persepsi pelajar terhadap pembelajaran secara *online* ini seperti faktor demografi. Dalam faktor demografi ini pengkaji mengambil kira faktor jantina, pelajar yang mempunyai kemudahan internet di rumah dan lokasi kediaman para responden. Faktor yang seterusnya ialah faktor pelajar itu sendiri yang mana merangkumi sikap dan kemahiran pelajar itu sendiri. Sikap pelajar di sini merujuk kepada sejauhmana dirinya bermotivasi dalam menggunakan pembelajaran secara *online*. Kemahiran pula merujuk kepada sejauhmana pengaplikasian pelajar dalam menggunakan sebarang bentuk pembelajaran secara *online* semasa menggunakan komputer.

Faktor yang terakhir ialah sokongan daripada pihak fakulti yang mana merujuk kepada kemudahan yang diberikan dari pihak fakulti seperti bilangan komputer yang mencukupi, kerana banyak pelajar merungut bilangan komputer sudah tidak memadai dengan jumlah pertambahan bilangan pelajar dari tahun ke tahun, masa yang diperuntukkan kepada para pelajar juga menjadi masalah kepada para pelajar kerana masa yang diperuntukkan tidak mencukupi. Selain itu para pelajar yang mempunyai masa lapang untuk melayari internet mereka menghadapi masalah kerana makmal komputer telah digunakan oleh para pelajar untuk tujuan pembelajaran bersama tutor mereka. Faktor yang seterusnya ialah sikap tenaga pengajar itu sendiri dalam pembelajaran secara *online* ini seperti para pelajar sukar untuk berinteraksi dengan para pensyarah mereka.

1.3 Objektif Kajian.

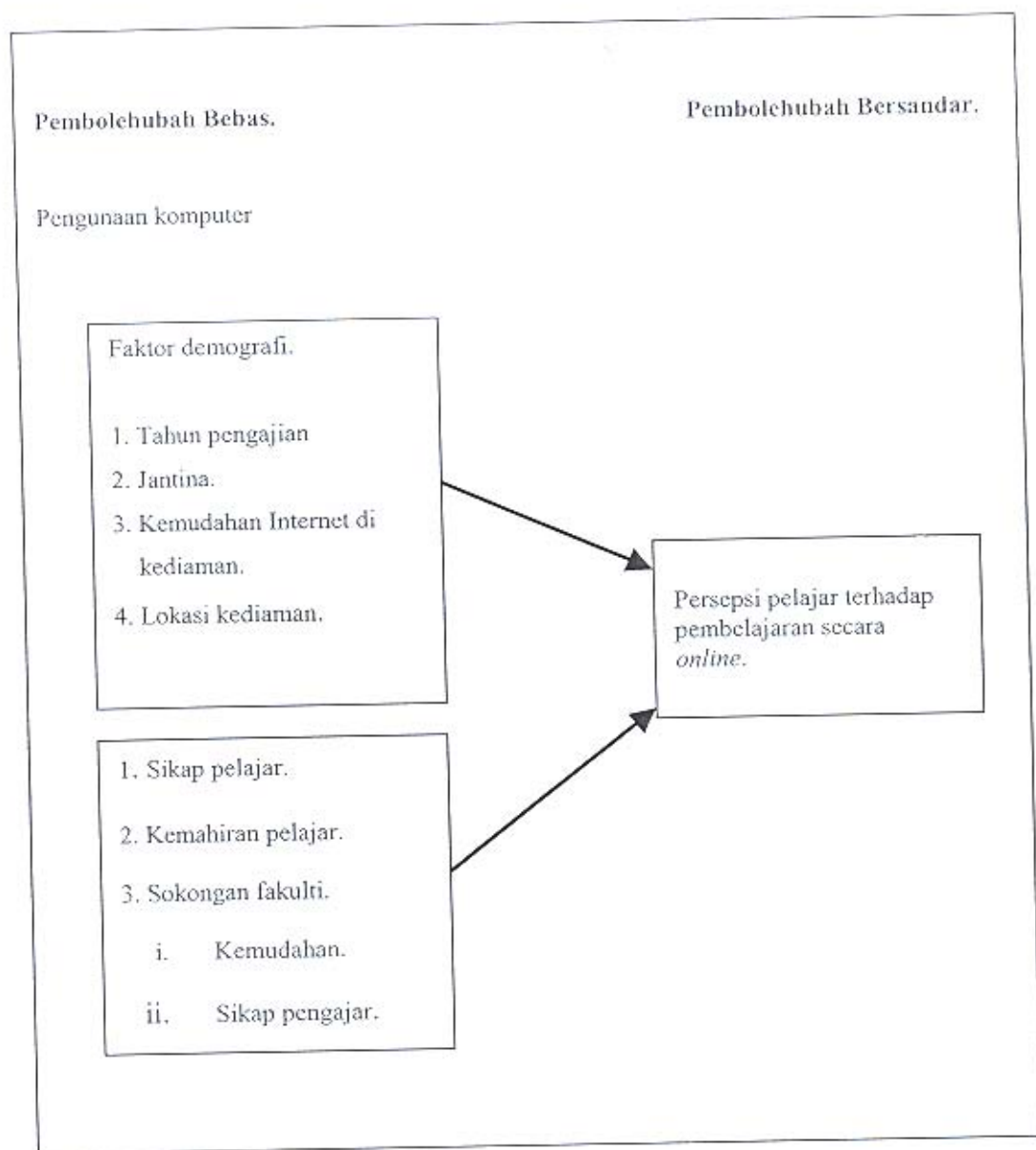
1.3.1 Objektif Umum.

Mengkaji persepsi Pelajar Pembangunan Sumber Manusia (HRD) terhadap Keberkesanan pembelajaran secara *online* di Universiti Malaysia Sarawak (UNIMAS).

1.3.2 Objektif Khusus.

1. Mengenalpasti faktor-faktor demografi (jantina, mempunyai kemudahan internet di kediaman dan lokasi kediaman) pelajar yang boleh mempengaruhi persepsi pelajar terhadap pembelajaran secara *online*.
2. Mengenalpasti sikap pelajar terhadap pembelajaran secara *online*.
3. Mengenalpasti tahap kemahiran pelajar terhadap pembelajaran secara *online*.
4. Mengenalpasti tahap sokongan fakulti dari segi kemudahan dan sikap tenaga pengajar terhadap pembelajaran secara *online*.

1.4 Kerangka Konseptual.

Rajah 1: Kerangka Konseptual Kajian.

Sumber: Diubahsuai dari Dillon dan Gunawardena (1995), Leidner dan Jarvenpaa (1993).

1.5 Hipotesis Kajian.

- Ho1: Tiada perbezaan yang signifikan antara faktor jantina dengan persepsi pelajar terhadap pembelajaran secara *online*.
- Ho2: Tiada perbezaan yang signifikan antara faktor kemudahan internet di kediaman dengan persepsi pelajar terhadap pembelajaran secara *online*.
- Ho3: Tiada perbezaan yang signifikan antara faktor lokasi kediaman dengan persepsi pelajar terhadap pembelajaran secara *online*.
- Ho4: Tiada perkaitan yang signifikan antara sikap pelajar dengan persepsi pelajar terhadap pembelajaran secara *online*.
- Ho5: Tiada perkaitan yang signifikan antara kemahiran pelajar dengan persepsi pelajar terhadap pembelajaran secara *online*.
- Ho6: Tiada perkaitan yang signifikan antara sokongan fakulti dari segi kemudahan yang disediakan dengan persepsi pelajar terhadap pembelajaran secara *online*.
- Ho7: Tiada perkaitan yang signifikan antara sokongan fakulti dari segi sikap tenaga pengajar dengan persepsi pelajar terhadap pembelajaran secara *online*.

1.6 Definisi Istilah

1.6.1. Persepsi

Definisi Konseptual.

Atkinson dan Hilgard (1983) mendefinisikan persepsi sebagai proses menyusun dan mentafsir pola-pola rangsangan melalui organ penerimaan dan kemudian menghasilkan dan membentuk imej mengenai persekitaran. Lavesque (1992) telah mendefinisikan persepsi sebagai satu proses bagaimana manusia memproses dan mengendalikan berbagai-bagai maklumat yang didapati daripada persekitarannya dengan menggunakan pancainderanya. Dalam kajian ini persepsi ialah pengalaman, pandangan, pendapat dan persediaan pelajar untuk bertindak balas terhadap penggunaan komputer dalam pembelajaran secara *online* sebagai satu inovasi teknologi pendidikan.

Definisi Operasional.

Merujuk kepada proses di mana pelajar tahun akhir dari jurusan Pembangunan Manusia menggunakan minda sepenuhnya seperti membuat penafsiran dan penaaakuan untuk menunjukkan kefahaman mereka terhadap pembelajaran secara *online*, seterusnya tanggapan pelajar itu boleh berbentuk dari sudut positif atau negatif terhadap pembelajaran secara *online*.

1.6.2. Komputer.

Definisi Konseptual.

Komputer merupakan satu alat elektronik yang kompleks dan mempunyai banyak kelebihan. Komputer didapati sesuai untuk dijadikan alat bagi membantu guru dalam proses pengajaran

pembelajaran kerana komputer berkemampuan untuk menerima dan memproses data. Giesert dan Futrell (1990) menegaskan bahawa seseorang guru yang menggunakan komputer dalam pengajaran pembelajaran boleh dikategorikan sebagai mempunyai bakat dan kebolehan tambahan. Pembelajaran yang disertakan dengan bahan bantu belajar yang terkini akan dapat menambatkan minat pelajar mempelajari sesuatu bidang pelajaran. Di samping itu jika komputer dapat digunakan secara sistematik dan berkesan oleh pelajar ia akan mampu menyelesaikan sebarang masalah pengajaran pembelajaran. Ini selaras dengan pandangan Heinich (1993) yang mengatakan bahawa komputer dapat memperkayakan teknik pengajaran. Komputer adalah pelengkap kepada penyampaian pengajaran yang berkesan. Sandholtz (1997) telah menyuarakan bahawa penggunaan teknologi boleh memudahkan pengajaran pembelajaran.

Definisi Operasional.

Komputer merupakan perkakasan dan perisian yang terdapat di Fakulti Sains Kognitif dan Pembangunan Manusia yang mana para pelajar tahun akhir Pembangunan Manusia boleh mendapatkan segala maklumat yang mereka hajati dan melicinkan lagi proses pembelajaran mereka.

1.6.3. Pembelajaran.

Definisi Konseptual.

Francois (1983) menyatakan bahawa, pembelajaran merangkumi semua perubahan tingkahlaku yang agak kekal yang dihasilkan melalui pengalaman. Beliau menekankan perubahan tingkahlaku yang disebabkan sesuatu jenis dadah tidak boleh digolongkan dalam perubahan yang digolongkan sebagai pembelajaran.

Definisi Operasional.

Pembelajaran adalah adalah sesuatu perubahan yang kekal dalam yang berlaku dalam tingkahlaku diri pelajar tahun akhir dari jurusan Pembangunan Manusia, jika para pelajar tersebut tidak dapat mengaplikasikan apa yang dia belajar, maka proses pembelajaran masih tidak berlaku lagi kepada para pelajar tadi.

1.6.4. Online.

Definisi Konseptual

Tech Encyclopedia (1997), mendefinisikan *online* sebagai sesuatu yang boleh dihubungkan kepada perkhidmatan komputer seperti e-mail dan internet.

Definisi Operasional.

Pembelajaran secara *online* adalah dimana para pelajar tahun akhir dari jurusan Pembangunan Manusia tidak perlu berhadapan dengan tenaga pengajar secara bersemuka, pada bila-bila masa dan tempat dalam mereka mendapatkan nota ataupun maklumat.

1.6.5. Sikap

Definisi Konseptual

Aiken (1980), mengatakan istilah sikap tidak pernah didefinisikan secara terperinci dan mempunyai makna yang berbeza di antara setiap pengkaji. Kieslen, Collin dan Miller (1969),

telah menunjukkan ahli psikologi telah cuba memberi takrifan konsep dan konsep teori kepada sikap. Kebanyakan pengkaji dalam bidang ini bersetuju istilah sikap boleh diterangkan sebagai satu kecenderungan terpelajar untuk bertindak balas mengikut satu keadaan yang menggalakkan dan tidak menggalakkan terhadap sesuatu objek yang diberi.

Sarnoff (1960), mendefinisikan sikap sebagai satu pembawaan untuk bertindak secara yang menggalakkan dan tidak menggalakkan terhadap satu kelas objek. Thunstone (1931), telah menghujah bahawa sikap adalah satu kecenderungan yang berkesan dan bernilai. Menurut Chave (1928), sikap ialah perasaan yang kompleks, niat, ketakutan, keyakinan, prasangka kecenderungan lain yang bersedia untuk bertindak akibat daripada pengalaman yang berbeza. Satu penerangan yang langsung mengenai keadaan kecenderungan telah diberikan oleh Krech dan Crutchfield (1948). Menurut mereka, sikap ialah satu organisasi proses penahan bagi motivasi, emosi, persepsi dan kognitif terhadap beberapa aspek dunia individu. Allport (1967), mendefinisikan sikap sebagai satu keadaan minda yang neutral dan tersusun atur melalui pengalaman yang menegaskan satu pengaruh ke atas individu terhadap gerakbalasnya kepada semua objek dan situasi yang berkaitan dengannya.

Definisi Operasional.

Definisi operasional yang diterima dalam kajian ini ialah sikap boleh diterangkan sebagai satu kecenderungan pelajar tahun akhir dari jurusan Pembangunan Manusia untuk bertindak balas mengikut keadaan yang menggalakkan dan tidak menggalakkan terhadap sesuatu objek yang diberi manakala sikap tenaga pengajar di Fakulti Sains Kognitif dan Pembangunan Manusia pula lebih merujuk kepada tindak balas terhadap sesuatu berdasarkan kepada pengalaman mereka yang berbeza-beza.

1.6.6. Pelajar.

Definisi Konseptual.

Pelajar dilihat sebagai aktif dalam pembinaan pengetahuan dan pembangunan kemahiran, menuju kepada pembelajaran sebagai proses penghasilan di bawah kawalan pelajar (Wittrock, 1979, 1982).

Definisi Operasional.

Pelajar merupakan pelajar tahun akhir dari jurusan Pembangunan Manusia dan merupakan pengguna kepada pembelajaran secara *online* ini. Mereka bertanggungjawab sepenuhnya untuk belajar dengan bersungguh-sungguh untuk mencapai kejayaan seperti yang diidam-idamkan oleh setiap para pelajar.

1.6.7. Pengajar.

Definisi Konseptual.

Menurut Cornell (1976), pendidik ialah orang yang memainkan peranan utama dan mengetahui tentang cara bagaimana pendidikan dilaksanakan dengan efektif dan memastikan tugasnya dapat mencapai matlamat yang ditentukan oleh pendidikan.

Definisi Operasional.

Tenaga pengajar dari Fakulti Sains Kognitif dan Pembangunan Manusia memainkan peranan yang amat penting dalam membentuk suasana pembelajaran secara *online* ini dengan lebih bermakna lagi. Maksudnya di sini ialah tenaga pengajar mampu menarik minat para pelajar tahun akhir dari jurusan Pembangunan Manusia untuk menggunakan pembelajaran secara *online* dan para pelajar tersebut tidak merasa bosan apabila mereka melayari pembelajaran secara *online* ini.

1.6.8. Kemahiran.

Definisi Konseptual.

Sekiranya pelajar tidak ada kemahiran komputer dan Internet, ianya boleh membebankan pelajar dan merendahkan tahap motivasi mereka (Sherry, 1996). Menurut Bell (1986), kepelbagaian kecekapan, kemahiran dan sikap dapat diperolehi melalui proses pembelajaran tetapi prasyarat yang diperlukan ialah pengetahuan asas yang kukuh. Menurut Ibn Khaldun pula, kemahiran tidak memadai kecuali dengan pembiasaan dan mengalami apa yang dilihat adalah lebih lengkap dan sempurna dari sekadar mendengar (Abdullah, 1994).

Definisi Operasional.

Dalam pembelajaran secara *online* para pelajar tahun akhir dari jurusan Pembangunan Manusia memerlukan kemahiran menggunakan komputer dan juga mengenai internet supaya objektif pembelajaran dapat dicapai dan seterusnya dapat meningkatkan motivasi para pelajar untuk terus belajar.

1.6.9. Kemudahan.

Definisi Konseptual.

Menurut Morphet, Johns & Reller (1982), matlamat sesebuah organisasi tidak setakat mengadakan keadaan yang mempertingkatkan kecekapan pengurusan dan pentadbiran tetapi mengadakan keadaan yang dapat mempertingkatkan kecekapan organisasi bagi mencapai matlamat.

Definisi Operasional.

Pihak fakulti dari Fakulti Sains Kognitif dan Pembangunan Manusia hendaklah memahami bahawa kemudahan-kemudahan pembelajaran yang serba memuaskan adalah penting bagi proses pembelajaran secara *online* kepada pelajar. Makmal fakulti mestilah dilengkapi dengan alat-alat pengajaran dan pembelajaran terkini dan segala kemudahan yang berkait dengan pembelajaran secara *online* di fakulti tersebut.

1.7 Kepentingan Kajian.

Kajian ini amat penting kepada para pelajar untuk meningkatkan lagi mutu pembelajaran mereka bagi melahirkan graduan yang berpotensi tinggi dan mempunyai kemahiran yang pelbagai. Selain itu, pihak fakulti juga dapat mencari jalan atau alternatif yang lain bagi mengatasi masalah yang wujud dalam pembelajaran secara *online* ini.

1.8 Batasan Kajian.

Kajian ini hanya terbatas kepada pelajar daripada Universiti Malaysia Sarawak. Dapatan kajian ini merupakan persepsi pelajar Pembangunan Sumber Manusia sahaja. Kajian ini bergantung kepada kejujuran responden dalam mengisi borang soal selidik. Kekurangan kerjasama daripada responden dalam mengisi borang soal selidik akan mempengaruhi ketepatan hasil kajian.

1.9 Kesimpulan.

Pembelajaran secara *online* merupakan salah satu ledakan teknologi yang mana para pelajar tidak perlu lagi menggunakan pembelajaran dan pengajaran secara tradisional. Mereka hanya perlu menekan butang-butang atau laman web yang tertentu dan seterusnya memperoleh maklumat yang mereka kehendaki.

Bab 11 Sorotan Kajian Lepas

2.1 Pendahuluan

Bab ini membincangkan tentang hasil kajian yang telah dilakukan oleh pengkaji-pengkaji yang lepas tentang pembelajaran secara *online* ini. Bab ini juga mengandungi beberapa sub topik yang akan diperbincangkan.

2.2 Teori Pengajaran Dan Pembelajaran

Pembelajaran ialah proses pemerolehan maklumat dan pengetahuan, penguasaan kemahiran dan tabiat serta pembentukan sikap dan kepercayaan. Proses pembelajaran berlaku sepanjang hayat seseorang manusia. Proses pembelajaran berlaku di mana-mana tempat dan pada sebarang masa. Dalam konteks pendidikan, guru biasanya berusaha sedaya upaya mengajar supaya pelajar dapat belajar dan menguasai isi pelajaran bagi mencapai sesuatu objektif yang ditentukan. Pembelajaran akan membawa kepada perubahan pada seseorang.

Walaupun bagaimanapun perubahan yang disebabkan oleh kematangan seperti berjalan dan makan ataupun penyakit dan kelaparan tidaklah dianggap sebagai pembelajaran. Kamus dewan mentakrifkan pembelajaran sebagai proses belajar untuk memperoleh ilmu pengetahuan dan menjalani latihan. Menurut pandangan ahli kognitif, pembelajaran boleh ditakrifkan sebagai satu proses dalaman yang menghasilkan perubahan tingkahlaku yang agak kekal.

Manakala aliran behavioris pula berpendapat bahawa pembelajaran ialah perubahan dalam tingkahlaku, iaitu cara seseorang bertindak dalam suatu situasi. Dalam psikologi humanis pembelajaran dianggap proses yang dapat membantu seseorang mencapai sempurna sendiri dan nilai individu. Teori-teori pembelajaran mempunyai beberapa kepentingan kepada para guru.

Menurut Arif Sukardi (1987), terdapat beberapa sebab teori-teori pembelajaran ini perlu dikuasai oleh guru, antaranya ialah seperti berikut:

Teori pembelajaran membantu guru memahami proses pembelajaran yang berlaku di dalam diri pelajar itu sendiri.

b) Guru dapat memahami keadaan dan faktor yang boleh mempengaruhi, mempercepatkan atau melambatkan proses pembelajaran seseorang.

c) Guru dapat membuat ramalan yang tepat tentang hasil yang diharapkan dari proses pengajaran dan pembelajaran.

Oleh itu, teori tingkahlaku di bawah ini dapat menerangkan akan perkaitan faktor-faktor yang boleh mempengaruhi persepsi pelajar terhadap pembelajaran secara *online*.

2.2.1 Teori Tingkahlaku

Teori ini diperkenalkan oleh aliran mazhab behavioris. Mereka berpendapat bahawa pembelajaran ialah perubahan dalam tingkahlaku, iaitu cara seseorang bertindak dalam suatu situasi. Pandangan ini memfokuskan kepada perubahan tingkahlaku yang nyata dan dapat diperhatikan. Di antara pandangan atau definisi pembelajaran mazhab behavioris yang boleh diterima umum ialah seperti yang diberikan oleh Kimble (1961) yang menyatakan, pembelajaran sebagai perubahan potensi tingkahlaku yang agak tetap akibat daripada latihan pengukuhan. Perubahan pembelajaran ini berlaku melalui empat proses iaitu perhubungan, pelaziman klasik, pelaziman operan dan pembelajaran melalui pemerhatian. Di antara prinsip-prinsip teori behaviorisme yang diterapkan dalam pengajaran dan pembelajaran komputer secara *online* ialah:

- a) Proses pembelajaran akan dapat berlaku dengan baik bila pelajar ikut dengan aktif di dalamnya. Keadaan ini dapat diwujudkan dengan menyediakan aktiviti-aktiviti tertentu yang melibatkan pelajar secara aktif seperti perbincangan dalam kumpulan, aktiviti amali, contohnya amali membuka laman web. Ini secara tidak langsung akan meningkatkan kemahiran para pelajar dalam menghadapi pembelajaran secara *online*.
- b) Bahan pelajaran disusun dalam urutan yang logik supaya pelajar dapat dengan mudah mempelajarinya dan dapat memberikan respon tertentu. Contohnya dalam menyampaikan tajuk sesuatu pembelajaran, bahan-bahan bantu mengajar seperti kertas edaran atau 'hand out' disediakan terlebih dahulu di samping penggunaan 'slaid powerpoint' dapat menjelaskan sesuatu konsep atau fungsi dengan jelas. Ini memudahkan pelajar memahami tajuk yang akan dipelajari dalam pembelajaran secara *online*.
- c) Setiap tindakbalas harus diberi maklum balas secara langsung supaya pelajar dapat mengetahui apakah tindakbalas yang diberikannya iaitu dengan mewujudkan bahagian maklumbalas dalam pembelajaran secara *online* ini. Penglibatan dan perhatian pelajar dapat dikekalkan dengan memberikan ganjaran atau rangsangan dengan tujuan untuk memotivasikan mereka bagi mengikuti pembelajaran seterusnya. Setiap tindakbalas pelajar perlu diberikan maklumbalas yang positif agar dapat memotivasikan diri pelajar. Jika tidak para pelajar akan mempunyai sikap yang negatif terhadap gaya pembelajaran ini.
- d) Setiap kali pelajar memberikan tindakbalas yang betul, maka ia perlulah diberi motivasi. Setiap kali pelajar berjaya melakukan sesuatu aktiviti ataupun memberikan tindakbalas yang betul atau baik maka ia perlu diberikan ganjaran untuk mengekalkan minat pelajar bagi meneruskan pembelajaran berikutnya. Contohnya, kata-kata pujian atau sebarang bentuk tindakan yang boleh memotivasikan pelajar.

Berdasarkan penerangan di atas ini, jika dikaitkan dengan pembelajaran secara *online* ini, beberapa kaedah dan strategi boleh diterapkan semasa proses pengajaran dan pembelajaran secara *online* ini dijalankan. Contohnya dalam pengajaran pembelajaran melalui pembelajaran secara *online*, pada permulaan pembelajaran *online* ini, haruslah pandai menarik perhatian pelajar dengan menyediakan bahan-bahan yang boleh menarik perhatian seperti cara persembahan 'powerpoint' yang menarik terutamanya untuk menerangkan tentang tajuk

mengenai sesuatu topik yang dipelajari, supaya para pelajar akan lebih tertarik untuk meneruskan pembelajaran mereka ke tahap yang lebih jauh lagi.

Peranan tenaga pengajar juga penting dalam pembelajaran dalam pembelajaran secara *online* ini iaitu tenaga pengajar haruslah memberitahu pelajar bahawa tajuk ini sangat menarik dan penting kerana ia akan mendedahkan pelajar kepada pengetahuan yang bakal dipelajari. Tenaga pengajar perlu memberitahu pelajar tentang objektif pelajaran dan apa yang diharapkan setelah selesai mengikuti pengajaran dan pembelajaran. Contohnya, tenaga pengajar perlu menjelaskan mengapa tajuk ini amat penting untuk di pelajari dan apakah kegunaan dan kepentingannya terhadap pelajar. Selain itu, sebelum memulakan sesuatu proses pengajaran dan pembelajaran, tenaga pengajar perlulah mewujudkan satu bahagian untuk merangsang pelajar supaya dapat mengingat semula isi kandungan yang telah di pelajari sebelum ini.

2.3 Konsep Pembelajaran Secara *Online*.

Teknologi maklumat telah mengubah corak pembelajaran berbentuk tradisional kepada kaedah pembelajaran dan pembelajarn yang lebih canggih lagi iaitu melalui pembelajaran secara *online*. Schubungan dengan itu, Tech Encyclopedia (1997), mendefinisikan *online* sebagai sesuatu yang boleh dihubungkan kepada perkhidmatan komputer seperti e-mail dan internet. Dalam konteks pembelajaran secara *online* para pelajar mampu atau boleh mendapatkan sebarang maklumat yang telah diselenggarakan oleh pihak yang bertanggungjawab dalam pembelajaran tersebut.

Lantaran itu, peluang pembelajaran tidak lagi dibatasi oleh sempadan tempat atau masa (Sherry, 1996). Oleh yang demikian, pembelajaran secara *online* lebih banyak manfaatnya kerana para pelajar boleh belajar tidak kira di mana mereka berada. Maksudnya di sini ialah para pelajar tidak perlu lagi menghadirkan diri ke bilik-bilik kuliah ataupun kelas untuk belajar tetapi mereka boleh belajar dari tempat lain contohnya ialah, para pelajar boleh mempelajari sesuatu topik hanya dari rumah asalkan mereka mempunyai komputer dan peralatan-peralatan lain yang diperlukan.

Pendapat di atas juga disokong oleh Badrul Khan (1997). Menurut beliau, pengajaran berasaskan jejaring dapat melengkapkan seseorang individu menjadi anggota masyarakat bermaklumat (information society) dan masyarakat berilmu (knowledge society). Dengan adanya gaya pembelajaran secara *online* ini para pelajar lebih terdedah kepada maklumat yang terkini dan senang memperoleh maklumat tanpa perlu membuat rujukan di pusat sumber ataupun perpustakaan.

Justeru itu, menurut Dixon (1996) pula, hampir 75% institusi pengajian tinggi di Amerika menawarkan sekurang-kurangnya satu bentuk pembelajaran berbentuk *online*. Persaingan ini, menurut Ludlow (1994) mempunyai kesan yang positif. Di Amerika, persaingan ini menurunkan kos pembelajaran melalui Web, dan turut meningkatkan kepelbagaian kursus dan bentuk kursus yang ditawarkan. Pelajar mempunyai lebih banyak pilihan dan berpeluang memilih kursus yang paling sesuai dengan kehendak dan keperluan mereka.

2.4 Konsep Sikap Pelajar.

Sikap bermaksud perbuatan atau pandangan yang berdasarkan pada sesuatu pendapat atau fikiran (Kamus Dewan: 1989). Stager (1937) pula berpandangan bahawa, sikap dibentuk oleh objek, arah dan darjah. Objek adalah aspek kognitif daripada pengalaman individu. Arah adalah perasaan suka atau tidak suka terhadap sesuatu objek tersebut yang lahir daripada pengalaman.

Manakala darjah adalah kadar aktiviti yang dilakukan dan dilahirkan situasi yang melibatkan sikap. Para pelajar akan mempunyai sikap yang berbeza terhadap pembelajaran secara *online* berdasarkan kepada pengalaman mereka yang telah dilalui dan sebarang aktiviti yang melibatkan pembelajaran secara *online*.

Menurut Thurstone (1957) pula, melihat sikap sebagai suatu perasaan sama ada positif atau negatif terhadap sesuatu objek. Manakala Katz (1966), mendefinisikan sikap sebagai sesuatu yang mempengaruhi seseorang di dalam memberi nilai terhadap simbol objek atau apa jua yang disukai atau sebaliknya. Oleh itu, sikap adalah sesuatu yang terhasil daripada perasaan, kepercayaan atau pemikiran seseorang terhadap objek psikologi. Sekiranya seseorang pelajar bersikap negatif terhadap suatu mata pelajaran, pelajar tersebut akan mencari alasan untuk mengelak daripada mengikutinya atau tidak responsif terhadap aktiviti berkaitan. Manakala perasaan positif akan memperlihatkan kepercayaan manfaat yang boleh mendorong pelajar berminat untuk mempelajarinya. Justeru itu, sikap pelajar terhadap sesuatu mata pelajaran itu penting untuk menentukan objektif pembelajaran secara *online* dapat dicapai.

Menurut satu kajian yang telah dilakukan oleh Weinstein & Middlestadt (1979), mendapati terdapat diskriminasi layanan di antara pelajar yang berprestasi tinggi dengan pelajar yang berprestasi rendah. Darjah pembezaan ini akan memberikan implikasi persepsi pelajar kepada guru. Kajian ini juga turut disokong oleh Brattesani, Weinstein dan Marshall (1984), mendapati kelas yang lemah kurang mendapat layanan dan hubungan di antara guru dan pelajar kurang erat berbanding kelas yang pelajarnya lebih cerdas. Ini akan mengurangkan minat pelajar terhadap mata pelajaran yang diikuti. Lantaran itu, tugas tenaga pengajar memainkan peranan penting untuk berlaku adil kepada para pelajar untuk melicinkan lagi proses pembelajaran secara *online* ini.

Tetapi menurut Aiken (1980) pula, mengatakan istilah sikap tidak pernah didefinisikan secara terperinci dan mempunyai makna yang berbeza di antara setiap pengkaji. Kieslen, Collin dan Miller (1969), telah menunjukkan ahli psikologi telah cuba memberi takrifan konsep dan konsep teori kepada sikap. Kebanyakan pengkaji dalam bidang ini bersetuju istilah sikap boleh diterangkan sebagai satu kecenderungan terpelajar untuk bertindak balas mengikut satu keadaan yang menggalakkan dan tidak menggalakkan terhadap sesuatu objek yang diberi. Jika para pelajar dalam pembelajaran secara *online* ini mempunyai tindakbalas yang menggalakkan terhadap pembelajaran ini, maka para pelajar tersebut mempunyai sikap yang positif terhadap apa yang dipelajarinya.

Pendapat di atas disokong oleh Sarnoff (1960), yang mana menakrifkan sikap sebagai satu pembawaan untuk bertindak secara yang menggalakkan dan tidak menggalakkan terhadap satu kelas objek. Tetapi menurut Thurstone (1931) pula, telah menghujah bahawa sikap adalah satu kecenderungan yang berkesan dan bernilai dan Menurut Chave (1928) pula, sikap ialah perasaan yang kompleks, niat, ketakutan, keyakinan, prasangka kecenderungan lain yang bersedia untuk bertindak akibat daripada pengalaman yang berbeza.

2.5 Konsep Sikap Tenaga Pengajar.

Sikap tenaga pengajar atau pensyarah merupakan salah satu faktor yang boleh mempengaruhi keberkesanan pembelajaran secara *online*. Di sini mereka melihat perubahan teknologi yang canggih merupakan ancaman kepada pekerjaan, kewibawaan atau peranan tradisional mereka. Gejala seperti ini akan menyebabkan sesuatu perubahan itu sukar untuk dicapai dalam sesuatu matlamat yang telah ditetapkan. Lantaran itu, Gray (1983), telah memberi contoh yang